

“Tutankamon podria haver mort apunyalat”

Ashraf Selim, professor de Radiologia de la Universitat del Caire, és un dels vuit experts que han examinat durant dos mesos, al subterrani del Museu Egipci, 1.700 imatges de Tutankamon preses amb un escàner molt sofisticat. L'objectiu: resoldre el misteri de la seva mort. L'informe publicat descarta que fos assassinat d'un cop al cap, però podria haver mort enverinat o apunyalat.

Expliqui'ns els avantatges de la tecnologia utilitzada amb la mòmia.

—Tutankamon havia estat examinat el 1969 i el 1978 per raigs X, però aquesta és la primera vegada que la investigació s'ha fet amb un CT-scan, l'última tecnologia en radiologia. Els raigs X convencionals només treuen una imatge en dos plans, mentre que el CT-scan proporciona imatges que es poden manipular per obtenir-ne una de tridimensional i amb l'ajuda de programari pots veure l'interior, en profunditat, amb molt detall, com si tinguessis alguna cosa a les mans i la miressis des d'on vulguessis. La mòmia és coberta de benes, que interfereixen en els raigs X, però no en el CT-scan. Un altre avantatge és que no cal moure el cos que estàs examinant. I és molt ràpid, vam poder examinar la mòmia en sis minuts.

—Què se sent treballant en un projecte que busca resoldre un misteri tan antic?

—Va ser un gran desafiament. Examinava centenars de CT-scan dels meus pacients, però una mòmia que va morir fa gairebé 3.500 anys era un repte. Jo no hi tenia cap experiència, i ha estat apassionant conèixer aquest món: veure com tractaven els faraons quan morien, com era el procés d'embalsament, com introduïen els materials dins del cos... Va ser fascinant, i em vaig adonar que tenien una enorme quantitat d'informació sobre el cos humà, en una època en què pensàvem que eren primitius. Ho hem llegit tots, però quan hi estàs ficat, t'adones molt més que aquesta gent era realment sorprenent.

—Què el va sorprendre, per exemple?

—El procés de momificació demostra que eren una gran civilització. Si

ara volguéssim momificar un cos, no seríem capaços de fer-ho així i mantenir-lo durant milers d'anys. És encara un gran secret, com el de les piràmides, que ningú pot resoldre. Quatre mil·lennis són molt temps, i algunes mòmies estan en molt bon estat. Vam identificar cinc tipus diferents de líquids d'embalsamar, ara completament solidificats. I em va sorprendre la manera com els van introduir, a través del nas, i en diverses capes. Vam trobar, a més, que hi havia una segona ruta que no es menciona en altres mòmies, a través del clatell. Si s'aprofundeix en aquesta civilització sorgeixen grans interrogants.

—Era important per a vostè descobrir si Tutankamon havia estat o no assassinat?

—Sí, és clar, era un repte. Vaig créixer sabent que Tutankamon havia estat colpejat amb un objecte al cap que va fracturar-li el crani i el va matar. Quan van sotmetre la seva mòmia a raigs X per primer cop, van trobar un fragment d'os dins del crani, i d'aquí va néixer l'especulació. Però el que hem descobert ho desmenteix. Vam trobar el fragment d'os, però estava solt. El material d'embalsamar es va solidificar dins del crani i, per tant, si aquest fragment hagués estat present abans de morir s'hi hauria d'haver adherit. Alhora, vam trobar que faltava un petit fragment de la primera vèrtebra cervical que s'hi corresponia exactament. Creiem, doncs, que la fractura és posterior a l'embalsament.

—De quan?

—Quan vam analitzar altres parts del cos, vam trobar-hi moltes fractures, i vam arribar a la conclusió que les va causar l'equip de Carter (Ho-

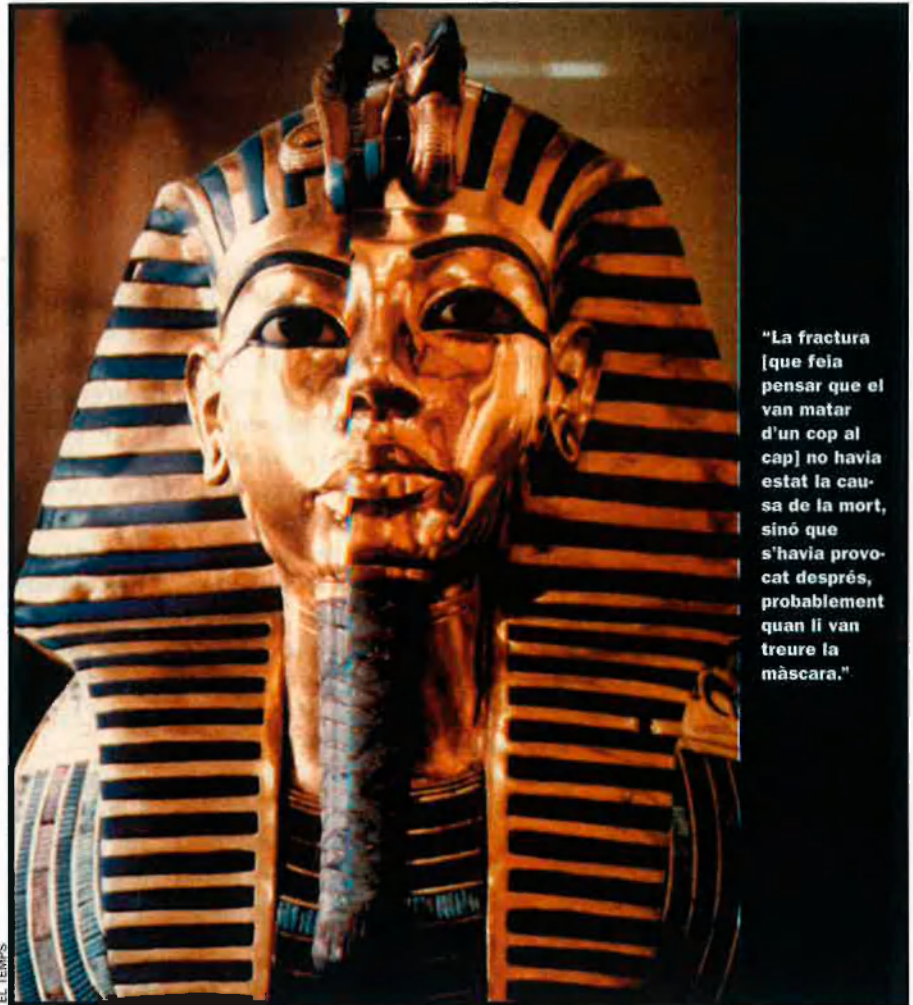
ward, l'arqueòleg britànic que va descobrir la tomba de Tutankamon el 1922). La mòmia estava coberta per la gran màscara d'or i 150 peces de joieria i amulets d'or que havien quedat adherides amb el material d'embalsamar. L'equip de Carter els va arrencar amb forts ganivets. Per nosaltres va ser evident que la fractura no havia estat la causa de la mort, sinó que s'havia provocat després, probablement quan li van treure la màscara del cap.

—L'informe fa una crítica molt dura als mètodes de Carter...

—Carter va destrossar el cos de Tutankamon. El va tallar en peces petites. Vam trobar l'abdomen tallat en dues parts, la meitat de la pelvis tallada, tots els membres separats del cos, tots els dits tallats... Van fer un dany terrible a la mòmia, tots hi estem d'acord. Gran part del tòrax, per exemple, està perdut.

—En cas contrari, haurien pogut trobar més informació?

—Vam trobar una fractura diferent a la part baixa del fèmur esquerre. Quan talles un os amb un objecte afilat, el tall és net, i en canvi aquesta tenia les vores desiguals i cobertes pel material d'embalsamar. Això només podria haver passat abans de la mort o abans del procés de momificació. És evident que el procés es va fer amb molta cura, per la qual cosa, tot i que és una teoria possible, no sembla realista que li trenquessin el fèmur. Per això pensem que es va trencar la cama poc abans de morir, i dic poc abans perquè no vam trobar cap senyal que la fractura s'hagués soldat. Carter va escriure en el seu llibre que quan va obrir la tomba, van trobar que la ròtula esquerra estava solta, no sé què volia dir exactament, però indicava que hi havia algun problema amb el genoll esquerre. Hem descobert que la ròtula estava completament desplaçada. El que no sabem és si això li va poder causar la mort, però la fractura podria haver obert una ferida, que es podria haver infectat i que podria haver infectat la sang. Però no en tenim cap evidència, és una hipòtesi teòrica.

"La fractura [que feia pensar que el van matar d'un cop al cap] no havia estat la causa de la mort, sinó que s'havia provocat després, probablement quan li van treure la màscara."

—No tot l'equip, però, hi està d'acord...

—L'equip es va dividir en dos, un grup majoritari que creia que la fractura va tenir lloc just abans de la mort, i joestic amb aquesta teoria, i els que creuen que es va produir després de la mort del rei, o sigui abans o poc després de l'embalsament.

—Podem dir que Tutankamon no va ser assassinat?

—Podem dir només que no va ser assassinat d'un cop al cap. Nosaltres només vam poder examinar els ossos, no teníem els òrgans, i el tòrax s'ha perdut: podria haver estat apunyalat al pit o algú el podria haver enverinat. No sabem què va passar. Molta gent em pregunta si va ser assassinat, i no ho sé.

—I què sabem segur sobre Tutankamon?

—Sabem segur que tenia prop de dinou anys quan va morir, i que, a jutjar pels ossos, tenia bona salut. El crani tenia una forma peculiar, allargat, però no ho considerem cap patologia. Tenia alguna malformació congènita del paladar, grans incisius i els queixals del seny no li havien sortit del tot. Un, en concret, no tenia espai per sortir i això li podria haver causat dolor. La resta de l'esquelet, malgrat les fractures, era saludable.

—Tutankamon, cas tancat, com ha dit el cap del Consell Suprem d'Antiguitats d'Egipte, Zahi Hawass?

—Hawass va dir, i jo hi estic d'acord, que hem fet tot el que es podia fer amb aquesta mòmia, i no crec que un futur pròxim s'hi pugui fer res més, així que l'hem de deixar descansar en pau.

Lali Sandiumenge